Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Sūrassatīnīti

Paṭhamo bhāgo

Paṇāmagāthā

1. Mukhamhā bhagavantassa,
Sugandhakamalā subhā;
Sañjātaṃ uttamaṃ vāṇiṃ,
Vandāmi vittamānasā.

2. Samajjhiṭṭho racissāmi,
Dakkhena rājamantinā;
Nāmena santena,
Nītiṃ lokahitāvahaṃ;
Sālaṅkāraṃ sopadesaṃ,
Nāmenāhaṃ svarassatiṃ.

3. Pekkhantvimaṃ nītiṃ santā,
Mañjūsarukkhasannibhaṃ;
Nānopadesasaṃpuṇṇaṃ,
Sadatthakusalā sadā.

Sūrassatīnīti

1. Kataññutā ca saccañca,
Lokasārā hi te duve;
Lokāpi tehi tiṭṭhanti,
Raṭṭhaṃ akaṃsu issaraṃ.

2. Kākāca dujjanā loke,
Malībhūtāva sabbadā;
Iṭṭhaṃ guṇaṃ nāsayanti,
Te ve lokassa verino.

Migānaṃ siṅgālo anto,
Pakkhīnaṃ pana vāyaso.

Akāraṇaverī honti,
Macchānaṃ dhīvarā yathā;
Guṇīnaṃ sajjanānañca,
Dujjanā niccaverino.

3. Siriṃ bhonto suposetha,
Siri mūlā hi sampadā;
Siriya idha jotanti,
Sirī sā sabbasiddhikā.

4. Musā tamokarā loke,
Saccaṃ mīditikārakaṃ;
Musātamena dukkhanti,

Saccābhāya sukhantive.

Suvijānaṃ siṅgālānaṃ,
Sakuṇānañca vassitaṃ;
Manussavassitaṃ rāja,
Dubbijānataraṃ tato.

5. Kappaggisadisā issā,
Jhāpeti sabbasampadaṃ;
Muditā kappameghova,
Ropeti sabbasampadaṃ.

6. Yathā asanthirā thambhā,
Thusarāsimhi ussitā;
Tatheva kapicittānaṃ,
Kammantā cañcalaṅgatā.

Haliddirāgaṃ kapicittaṃ;
Purisaṃ rāgavirāginaṃ,
Edisaṃ tāta māsevi;
Nimmanussampi ce siyā.

7. [Ka] Pupphacumbi cittapattī,
Sakavaṇṇena majjito;
Vikkamī pupphato pupphaṃ,
Nassāgāraṃ na saṅgamo.

[Kha]

Kippilikā dubbaṇṇāpi,
Samaggāca parakkamā;
Mā hotha pupphacumbīva,
Hotha vo pacikā yathā.

1. Ye maranti kīḷantā te,
Svānā aññoññamoditā;
Disvāna chaṭṭitaṃ bhattaṃ,
Sīghaverī vihiṃsare.

2. Tathekepi janā dāni,
Samaggā ññoññamoditā;
Dhanahetu vihiṃsanti,
Dhīratthu sīghaverikā.

9. Vasante hemante gimhe;
Neva tālā visesino;
Thiracittā janā santā;
Sukhadukkhesu niccalā.

10. Yathā pavaṭṭamānamhi,
Suṭṭhu tiṭṭhati geṇṭhuke;
Appavaṭṭe bhūmyaṃ seti,
Tatheva geṇṭhuko jano.

11. Agghāpetuṃ nasakkonti,

Kālañhi kālikā janā;
Vajirādiñca sakkonti,
Tena kālo anagghiko.

12. [Ka] Asano hi dīghaddhāno,
Sārasāro sugandhiko;
Niggandho tveva nissāro,
Dīghaddhānopi simbalī.

[Kha]

Tatheveke janā loke,
Dīghaddhānā susārakā;
Nissārā keci pheggūva,
Dīghaddhānāpi goyathā.

13. Upakāro cāpakāro,
Yasmiṃ gacchati naṭṭhataṃ;
Pāsāṇahadayassassa,
Jīvatītyā bhidhāmudhā.

Pasādo nipphalo yassa,
Kopocāpi niratthako;
Na taṃ saṅgantu miccheyya,
Thīpumāva napuṃsakaṃ.

14. Upacāro hi kātabbo,
Na yāva sohadaṃ bhave;
Upacāro sumittamhi,
Māyā ca hoti koṭilaṃ.

15. Kamena aggato ucchu,
Raso sādutaro yathā;
Tatheva sumitto loke,
Dummitto pana nediso.

16. Sokārāti parittāṇaṃ,
Vissāsapītibhājanaṃ;
Ratanābhiratanaṃ icche,
Sumittaṃ akkharattayaṃ.

17. Dampatīnaṃ sumittānaṃ,
Mukhaṃ aññoññadappaṇaṃ,
Sukhe sukhaṃ dukkhe dukkhaṃ,
Paṭicchāyeva dappaṇe.

Kathaṃ nu tāsaṃ hadayaṃ,
Sukharāvata itthiyo;
Yāsāmike dukkhitamhi,
Sukhamicchanti attano.

18. Nivātañca pure katvā,
Mānaṃ katvāna pacchato;
Sakatthaṃ dhāraye dhīro,
Atthabhañjo hi muḷhatā.

19. Purecāraṃ satiṃ katvā,
Saddhaṃ kareyya pacchato;
Turaṃ na saddahe dhīro,
Sīghasaddho hi mandako.

20. Vane 0.0099 bahūni kaṭṭhāni;
Dullabhaṃ rattacandanaṃ;
Tathā janā bahū loke;
Pumā jañño sudullabho.

21. Tiṇakaṭṭhapalāsehi;
Sukkhehi dayhate vanaṃ;
Etādīhi asārehi;
Loko janehi dayhate.

22. Antovasse timāsamhi,
Puññakammena moditā;
Sukhaṃ vasiṃsu porāṇā,
Buddhasāsanamāmakā.

23. Migamadena ekena,
Taṃ vanaṃ surabhigandhikaṃ;
Tathā janena taṃ raṭṭhaṃ,
Guṇinā hi sirīmatā.

Sarīraṃ khaṇaviddhaṃsī,
Kappantaṭṭhāyino guṇā.

24. Kharānaṃ sīhabyagghānaṃ,
Saṅgamo no hisabbadā;
Tatheva byagghacittānaṃ,
Sajātikā khayonatā.

25. Saka sādhupi no sādhū,
Yo ceñña duṭṭhakārako;
Bahūnaṃ sādhū pāyena,
Sa ve sādhūti vuccate.

26. Bahūdake samuddepi,
Jalaṃ nattheva pātave;
Khuddake khatakūpamhi,
Sāduṃ atthi bahuṃ dakaṃ.

27. Mā sīghaṃ vivareyyātha,
Nindituñca pasaṃsituṃ;
Mukhañhi vo kathādvāraṃ,
Nirundheyyātha sabbadā.

28. Mā sīghaṃ vivareyyātha,
Cakkhuṃ vo dassituṃ piyaṃ;
Saṇikañhi piyalābhaṃ,
Dhanalābhaṃ turaṃ kare.

29. Anārambho hi kammānaṃ,
Paṭhamaṃ buddhilakkhaṇaṃ;

Niṭṭhaṅgataṃ āraddhassa,
Dutiyaṃ buddhilakkhaṇaṃ.

Asamekkhitakammantaṃ,
Turitābhinipātinaṃ;
Sāni kammāni tappenti,
Uṇhaṃ vajjhohaṭaṃ mukhe.

30. Aphalāni durantāni,
Janatā ninditāni ca;
Asakyāni ca kammāni,
Nārabhetha vicakkhaṇo.

31. Ativirodhabhītānaṃ,
Saṅkitānaṃ pade pade;
Parappavādatāsānaṃ,
Dūrato yanti sampadā.

Saddamattaṃ na bhetabbaṃ,
Loko saddassa gocaro;
Yo ca saddaparittāso,
Vane bhantamigo hi so.

32. Dvinnaṃ taṇḍulathūsānaṃ,
Viseso suṭṭhu khāyati;
Randhitopi siniddho no,
Thuso virasaphāruso;
Taṇḍulaṃ siniddhaṃ rasaṃ,
Evaṃ lokepi ñāyate.

33. Eraṇḍaṃ nissitā valli,
Ruhate kiṃ yathābalaṃ;
Mahāsālaṃ sunissāya,
Ruhate brahataṃ gatā.

34. Mettā hi sīmasambhedā,
Pakkhapāta vighātikā;
Pakkhapātena dukkhanti,
Nippakkho vasate sukhaṃ.

35. Narā paññā ca laṅkārā,
Yathāṭhāne niyujjare;
No hi cūḷāmaṇi pāde,
Pādukā ca siropari.

Ukkuṭṭhe sūra micchanti;
Mantīsu akutūhalaṃ;
Viyañca annapānamhi;
Atthe jāte ca paṇḍitaṃ.

36. Pamādo hi tamo loke,
Kālo coro bhayānako;
Kāyagehaṃ bahuchiddaṃ,
Kālacorassa coritaṃ.

37. Cañcalo kāladāso hi,
Dhītimā kālaissaro;
Kālissaro raṭṭhissaraṃ,
Ativattati sabbaso.

38. Viluppanti 8 dhanaṃ eke,
Kālameke anekkhakā;
Tesu kālavilopāva,
Bhayānakā tikakkhaḷā.

39. Raññā raṭṭhahitaṃ kattā,
Rañño hitaṃ janehi ve;
Desso attahitaṃ dassī,
Gārayho kinnu kārako.

Attadatthaṃ paratthena;
Bahunāpi na hāpaye.

40. Yassa upakāro dinno,
Upakāraṃ dade puna;
Tato pakāraṃ niccheyya,
Kataññū dullabho idha.

Saccaṃ kireva māhaṃsu,
Narā ekacciyā idha;
Kaṭṭhaṃ niplavitaṃ seyyo,
Natveve kacciyo naro.

41. Kāruko sakapaññāya,
Mahagghaṃ dārukaṃ kare;
Tathā janopi attānaṃ,
Mahaggho lokamānito.

42. Appaggho hi ayo hemaṃ,
Mahagghaṃ chindate yathā;
Nigguṇo saguṇaṃ loke,
Alakkhīca siriṃ tathā.

Sūrassatīnīti

Dutiyo bhāgo

1. Dhanassa dubbidhaṃ kiccaṃ,
Pāpeti uṇṇataṃ dhaniṃ;
Adhaniṃ oṇataṃ loke,
Sañcine tena taṃ dhanaṃ.

2. Vaṭṭate satataṃ sīghaṃ,
Kālacakkaṃ avāritaṃ;
Tena ghaṭī dinaṃ māso,
Vasso bhavatya cīrato.

3. Sattunā na hi sandheyya,
Ekadā so bhayaṃ karo;
Sutattamapi pānīyaṃ,

Samayate nu pāvakaṃ.

4. Vijahaṃ pakatiṃ yo hi,
Vikatiṃ puna gacchati;
Sabhāvena ākārena,
Vippallāsaṃ sa gacchati;
Saṃsumāra gatā godhā,
Yathā thī pumavesikā.

5. Pakkhaṃ laddhāna uḍḍenti,
Upacikā hi vammikā;
Nikkhantā maraṇaṃ yanti,
Uppatā nippataṃ gatā.

6. Sabbaṃpiyassa dajjeyya,
Nissesaṃ piyamānasaṃ;
Saddhācittaṃ tu no viññū,
Saddhāyiko pakkhalito.

7. Sakkoti laṅghituṃ byāmaṃ,
Mahussāhena yo hi so;
Tadaḍḍhaṃ anussāhena,
Nossāho tesu thomito;
Mahussāho dukkho loke,
Anussāho sadā sukho.

8. Dukkhamaṃ akkhamanto yo,
Piṭṭhikārīca dukkaraṃ,
Kadā labheyya so loke,
Sukhamaṃ sukaraṃ mudhā;
Paccakkhañhi so kareyya,
Dukkhamañcāpi dukkaraṃ.

9. Anaggho manusso loke,
Tosanāposanādinā;
Tena so mahagghaṃ kammaṃ,
Kare lokahitāyutaṃ.

10. Vātena nappabhijjanti,
Ninnā veḷū kasā naḷā;
Yathāvātaṃ nagacchanti,
Tathā care jane kadā.

11. Purato ca pacchato ce,
Nissayo natthi passato;
Adhikaṃ vīriyaṃ hoti,
Attanātho tadā bhave.

12. Khaṇaṃ ākhubilaṃ sīho,
Pāsāṇasakalākulaṃ;
Pappoti nakhabhaṅgaṃvā,
Phalaṃvā mūsiko bhave.

13. Maggamuḷhā janā andhā,
Amaggā maggasaññino;
Tatheva duppaññā muḷhā,
Tathatthaṃ nāva bujjhare.

14. Piyarūpaṃ vīrarūpaṃ,
Duvidhā rūpasampadā,
Nāriṃ icche piyarūpiṃ,
Purisaṃ vīrarūpakaṃ.

15. Pajjalanti hi khajjotā,
Pakkhacālanakammunā;
Kusitā supitā nete,
Tathā janāpi kammikā.

16. Kummasaṅkocamopamya,
Niggahamapi saṃkhame;
Pattakāle tu nītiñño,
Kaṇhasappova uṭṭhahe.

17. Bhakkhasesaṃ nakhādanti,
Sīhā unnatacetasā;
Paraṃpi napaṇāmenti,
Vuddhikāmā tathā care.

18. Na va vasso samuppanno,
Khīṇo purāṇahāyano;
Navavasse navā mettā,
Bhāvitabbā hitesinā.

19. Santāpayanti kamayāpyabhujaṃ na rogā,
Dummantinaṃ kamupayanti na nītidosā;
Kaṃ srī na mānayati kaṃ na ca hanti maccu,
Kaṃ thīkatā na visayā paripīḷayanti.
(Vasantatilakāgāthā.)

20. (Ka) byāmamattena daṇḍena,
Yolumbya udakaṃ mine;
Agambhīraṃ gambhīraṃvā,
Agādhe maññi gambhīraṃ.

(Kha)

Tathā mando saññāṇena,
Agādhe maññi paṇḍitaṃ;
Samāsamaṃ na jānāti,
Bahvappaṃ tikkhamandataṃ.

21. Duṭṭhakamme saṅgamanti,
Chekakamme ca no idha;
Maccuṃ vahanti sīsena,
Te muḷhā muḷhasaṅgamā.

22. Duvidho saṅgamo loke,
Ujuko kuṭilo bhave;
Ujukova pasaṃseyyo,
Nohyañño sājasaṅgamo.

Te iminā upāyena samaggā sammodamānā mahā bhittipiṭṭhikāya vasanti. (Mahosadhajātaka aṭṭhakathā)

23. Yūthikā pupphate nohi,
Siñcitāpi punappunaṃ;
Pupphate sampatte kāle,
Evaṃ dhāretha vīriyaṃ.

24. Dhanuccayo dhanakkhepo,
Duvidhā hi dhanākati;
Dhanuccaye nayo atthi,
Dhanakkhepamhi no idha.

25. Amātā pitarasaṃ vaḍḍhaṃ,
Jūtakārañca cañcalaṃ;
Nālapeyya visesaññū,
Yadicche siddhi mattano.

Haliddirāgaṃ kapicittaṃ,
Purisaṃ rāgavirāginaṃ;
Edisaṃ tāta māsevi,
Nimmanussaṃpi ce siyā.

26. Guṇā guṇaññūsu guṇā bhavanti,
Te nigguṇaṃ patvā bhavanti dosā;
Āsādyatoyā pabhavanti najjo,
Samudramāsajja bhavantyapeyyā.

(Upajātigāthā)

27. Silārūpaṃ nimminanti,
Koṭṭetvāna punappunaṃ;
Koṭṭakova tathā bālā,
Sādhuṃ ovajja nimmitā.

Cāṇakyanītilā gāthā

Lālane bahavo dosā,
Tāḷane bahavo guṇā;
Tasmā puttañca sissañca,
Tāḷaye na ca lālaye.

28. Atītassa hi mittassa,
Yo ce dosaṃ pakāsaye;
So have paccuppannassa,
Dosaṃ bhāseti ñāyati.

29. Latāviya sevakā te,
Ye nissayaṃ palambare;
Nissayassa vināsena,
Bhūmyaṃ senti anāthakā.

30. Dosasiṅgehi vijjhanto,
Mānakhūrehi akkamaṃ;
Bhayaṃ karoti lokamhi,
Gova bālo vihiṃsako.

31. Ādo upari lokoyaṃ,

Ujulekhāya tiṭṭhati;
Musāvātehi taṃlokaṃ,
Nipātesi anajjavaṃ.

32. Sughaṭaṃ kumbhakārena,
Nāraho paribhuñjituṃ;
Tathūpamāya vekkheyya,
Sakammaparakammani.

33. Anantaraṃsī sūropi,
Nasakkoti ghanaṃ tamaṃ;
Vijjhituṃ raṃsiyā loke,
Tathā madanamohitā;
Nasakkonti madaṃ bhetvā,
Paññābhāya pabhāsituṃ.

34. Khedaveraṃ daliddamhi,
Bhogimhi rogupaddavaṃ;
Dessaverañca āṇimhi,
Passe lokassa veritaṃ.

35. Saṃladdhena subhogena,
Jīvaṃ suddhaṃ kare nijaṃ;
Seṭṭho so tena jīvena,
Jeguccho malajīviko.

36. Vajira puppharāgānaṃ,
Visesaṃ yo nabujjhati;
Kathañhi so vikkīṇeyya,
Kīṇeyya vā yathātathaṃ.

37. Kippīli kopi cintetvā,
Pabbataṃ bhettu mussahaṃ;
Abalā tanumajjhattā,
Cintā hasyāva sā mudhā.

38. Jātamattaṃ na yo sattuṃ,
Rogañcūpasamaṃ naye;
Mahābalopi teneva,
Vuddhiṃpatvā sa haññate.

39. Sajīvamaṃsabhakkhehi,
Sadāṭhīhi mukhehi bho;
Biḷārabyagghasīhānaṃ,
Nihīnāni anekadhā;
Tikkhāni kharavādāni,
Manussānaṃ mukhāni ve.

40. Viluppantā vidhāvanti,
Sajīvavuttikammunā;
Janā tena vihaññanti,
Caranti dhammavemukhā.

41. Sulabhaṃ lokiyaṃ loke,
Sāsanīyaṃva dullabhaṃ;

Dullabhaṃ taṃ vamaññanto,
Eso bālatamo bhave.

42. Yo patittha agyāvāṭaṃ,
Mohā taṃ upakārituṃ;
Aññorohi tadā vāṭaṃ,
Dutīyo muḷhamuḷhako.

43. Byaggho āvudhaviddho hi,
Akā duṭṭhāni ninnadaṃ;
Tatheva sādhusatthena,
Viddho bālo pakuppito.

44. Pivanti lohitaṃ ḍaṃsā,
Anto tuṇḍena makkhikā;
Bahiddhā parivārenti,
Jano tena ḍaṃsāyaye.

45. Adhanassa khaṇo appo,
Saddhammo appakālino;
Appako tena yuñjeyyuṃ,
Khaṇaṃ bahuṃ labhetave.